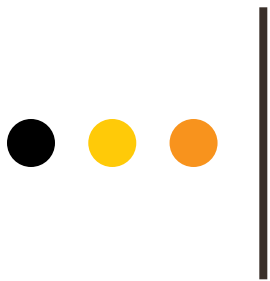

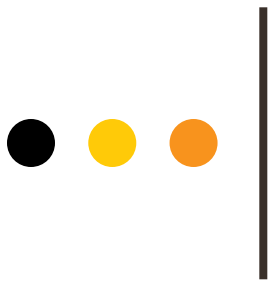
Κεφάλαιο 4

Κοινωνική ανάπτυξη

Περίληψη κεφαλαίου

- Σχέσεις
- Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη
- Ηθική ανάπτυξη
- Κοινωνική ικανότητα
- Επιθετικότητα

Κοινωνικοσυναιθηματική ανάπτυξη

Οι ικανότητες των μαθητών:

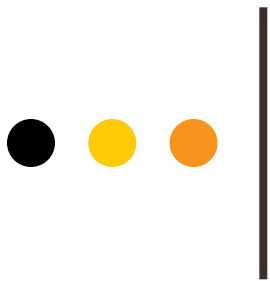
- Να εγκαθιδρύουν θετικές σχέσεις
- Να επιλύουν διαπροσωπικά προβλήματα
- Να ρυθμίζουν αποτελεσματικά τα συναισθήματά τους

Τι κάνει ο μαθητής με υψηλή ΚΣ ανάπτυξη;

- Καλλιεργεί θετικές σχέσεις με συμμαθητές
- Είναι συνεργατικός
- Μπορεί να επιλύει φιλικά τις συγκρούσεις του
- Καλές επικοινωνιακές δεξιότητες
- Είναι δημοφιλής και γίνεται εύκολα αποδεκτός
- Συμμετέχει συχνά σε μαθησιακές δραστηριότητες με ισχυρά κίνητρα μάθησης
- Σπάνια εκδηλώνει επιθετικές συμπεριφορές

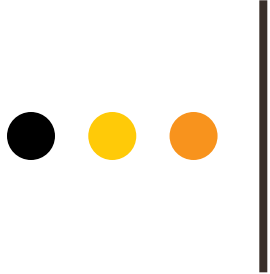
Οι ικανότητες αυτές εκδηλώνονται σε ένα κοινωνικό περιβάλλον:

- Στοργικό
- Υποστηρικτικό
- Ευαίσθητο

Σχέσεις:

- Αποτελούν το υπόστρωμα της κοινωνικής ανάπτυξης.
- Η ποιότητα του ιστορικού σχέσεων κάθε μαθητή εξηγεί την κοινωνική του ανάπτυξη.
- Οι σχέσεις *εγγύτητας αντί σύγκρουσης* του παιδιού με τον εκπαιδευτικό ήδη από το νηπιαγωγείο προβλέπει μία θετικότερη κοινωνική και μαθησιακή πορεία στο σχολείο.
- Τι είναι «Σχέση»:
 - Η αλληλεπίδραση δύο ατόμων στο πλαίσιο της οποίας οι πράξεις του ενός ατόμου επηρεάζουν τις *σκέψεις*, τα *συναισθήματα* και τις *πράξεις* του άλλου, και αντίστροφα.

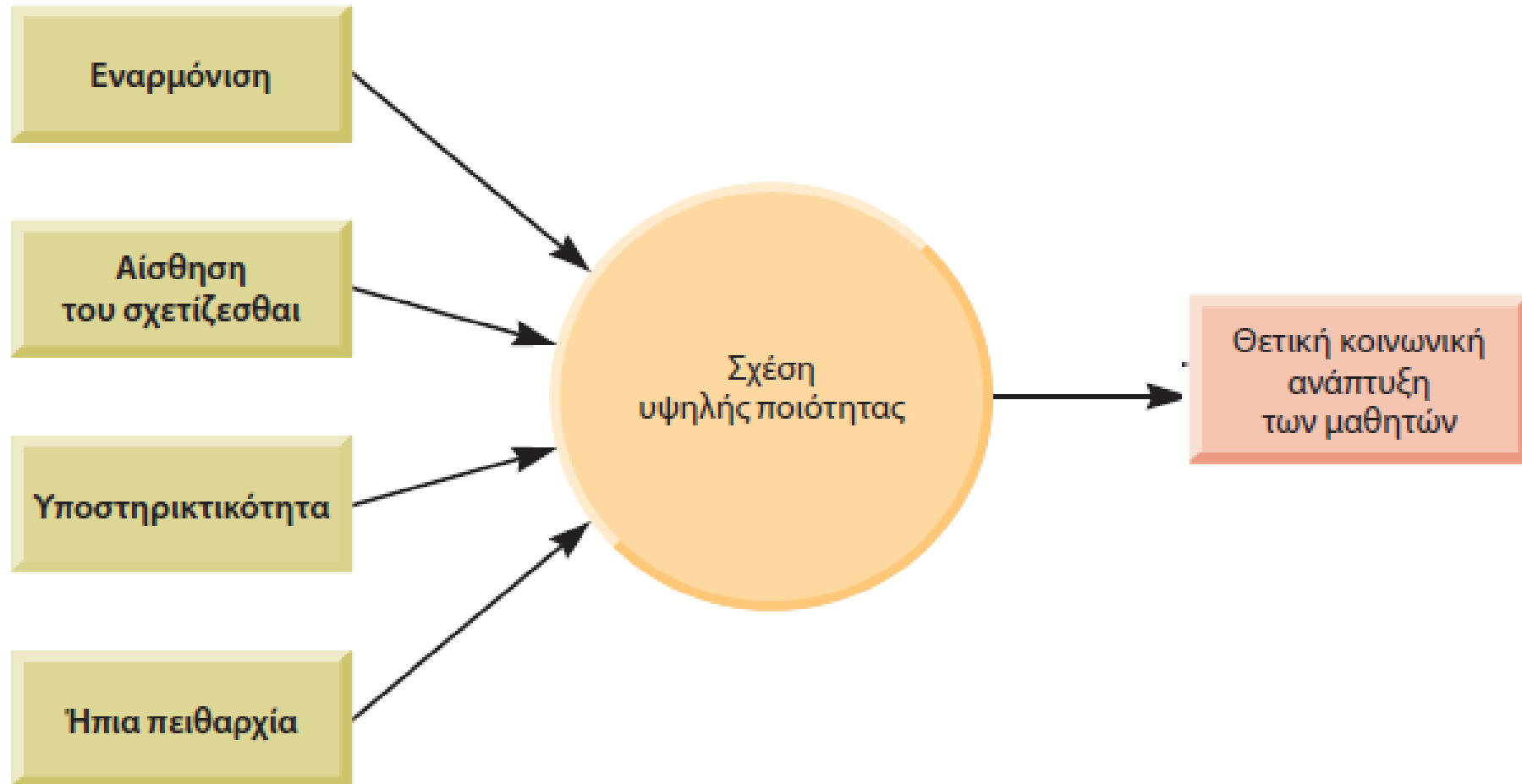
Νοητικά μοντέλα - Ο εαυτός και οι άλλοι

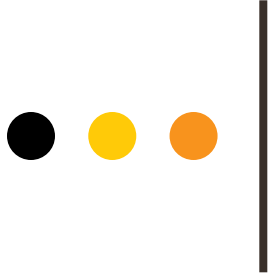
- Οι διαρκείς πεποιθήσεις και προσδοκίες των μαθητών σχετικά με το πώς μοιάζουν οι ίδιοι και οι άλλοι.
 - Αναπτύσσονται βάσει των εμπειριών σχέσεων που βιώνουν τα παιδιά με τους άλλους.
- *Ερωτήματα που θέτει το παιδί προς:*
 - **Εαυτός** - Είμαι αξιαγάπητος; Είμαι καλός άνθρωπος;
 - **Οι άλλοι** - Πώς είναι οι άλλοι άνθρωποι; Μπορείς να εμπιστευτείς τους άλλους; Θα είναι εκεί όταν τους χρειάζεσαι;

Προβλεπτικοί παράγοντες και αναπτυξιακά αποτελέσματα των νοητικών μοντέλων των παιδιών για τον εαυτό και τους άλλους

Τα 4 γνωρίσματα μιας σχέσης υψηλής ποιότητας

Σχέση υψηλής ποιότητας ➡ Θετική κοινωνική ανάπτυξη

- Η ποιότητα μιας σχέσης εξαρτάται από τη συνεισφορά και των δύο μελών της.

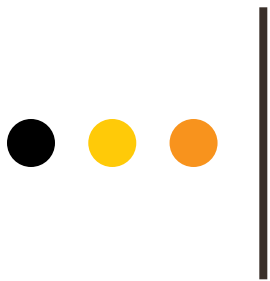
Γνωρίσματα σχέσης υψηλής ποιότητας:

- **Εναρμόνιση (ευαισθησία)** - Η διαίσθηση και η ερμηνεία της κατάστασης του άλλου με την ανάλογη προσαρμογή στη συμπεριφορά του άλλου.
 - Οι εκπαιδευτικοί προσλαμβάνουν έγκαιρα νύξεις από λέξεις, συμπεριφορές, ανάγκες, προτιμήσεις, συναισθήματα των μαθητών τους.
- **Αίσθηση του σχετίζεσθαι** - Η ψυχολογική αίσθηση ότι διαθέτουμε ισχυρούς συναισθηματικούς δεσμούς και συνδέσεις με άλλα άτομα (*αίσθηση του ανοίκειν ή της οικειότητας*).
 - Εγκαθίδρυση διαπροσωπικής σχέσης μεταξύ εκπαιδευτικού - μαθητή

Γνωρίσματα σχέσης υψηλής ποιότητας: (συνέχεια)

- **Υποστηρικτικότητα** - Η επιβεβαίωση της ικανότητας του άλλου για αυτοκαθοδήγηση, καθώς και η συμβολή στην προσπάθειά του να συνειδητοποιήσει τους στόχους που το ίδιο έχει θέσει στον εαυτό του.
 - Υποστηρίζουν τους μαθητές τους, αποδεχόμενοι τις ιδιαιτερότητες τους και την αυτονομία τους.
- **Ήπια πειθαρχία** - Μία στρατηγική κοινωνικοποίησης που περιστρέφεται γύρω από την εξήγηση των λόγων για τους οποίους ένας τρόπος σκέψης ή συμπεριφοράς είναι σωστός ή λάθος.
 - Αντίθετη συμπεριφορά είναι η *επίδειξη ισχύος*, που περιλαμβάνει ρητές εντολές και επιμονή στο να ακολουθήσουν οι μαθητές τις απαιτήσεις του δασκάλου.

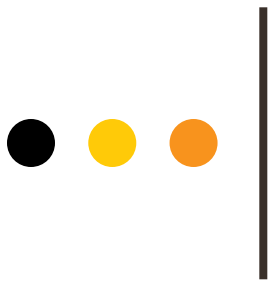

Σχέσεις χαμηλής ποιότητας ➡

κοινωνική ανάπτυξη

- Χαρακτηρίζονται από **παραμέληση**
 - Αδιαφορία
 - Ανεκτικότητα
 - Έλλειψη υποστήριξης
 - Έλλειψη συμμετοχής
- Χαρακτηρίζεται από **κακοποίηση**
 - Απάθεια
 - Απόρριψη
 - Επιθετικότητα

- Τα παιδιά σχηματίζουν αρνητικά νοητικά μοντέλα για τον εαυτό τους.
- Ως προς τη **γνωστική ανάπτυξη**, εμφανίζουν χαμηλές επιδόσεις σε βαθμούς και τεστ.
- Ως προς τη **συναισθηματική ανάπτυξη**, εκδηλώνουν θυμό και χρόνιες συναισθηματικές δυσκολίες.
- Ως προς την **κοινωνική ανάπτυξη**, απουσιάζουν οι κοινωνικές ικανότητες.
- Ως προς τη **συμπεριφορά**, είναι επιθετικά και λιγότερο συνεργάσιμα

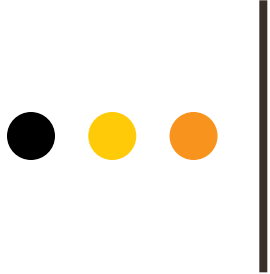

Συγκρούσεις με μαθητές και η ευθύνη του εκπαιδευτικού

- Οι σχέσεις είναι αμφίδρομες και όσο μεγαλύτερες αντιστάσεις θέτουν οι μαθητές τόσο λιγότερα κίνητρα έχει ο εκπ/κός να έχει μία καλή σχέση μαζί τους.

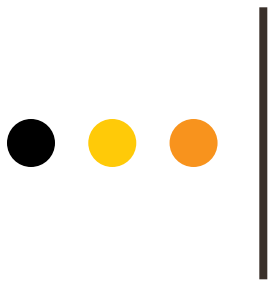
Τι μπορεί να κάνει ο εκπ/κός για την ανάπτυξη μιας ποιοτικής σχέσης:

- Αποφυγή λεκτικής κακοποίησης του μαθητή με χλευασμό, πείραγμα, επίπληξη, προσβλητικά σχόλια απέναντι σε συμμαθητές κ.ά.
 - Περίπου το 15% των αγοριών αναφέρουν λεκτική κακοποίηση μετά από εκδήλωση προβλημάτων συμπεριφοράς.
 - Η χαμηλή ποιότητα σχέσης εκπ/κού – μαθητή αποδίδεται συχνά σε μεροληψία, αυστηρότητα, έλλειψη σεβασμού.
- Οι εκπαιδευτικοί πρέπει να ξεκινούν συζητήσεις, να μιλούν και να κάνουν προτάσεις στον μαθητή (Magee, Galinsky, & Gruenfeld, 2007)
- Η τρέχουσα σχέση εκπαιδευτικού-μαθητή έχει μακροπρόθεσμες και διαρκείς επιπτώσεις στη μετέπειτα σχολική λειτουργία και επίδοση του μαθητή (Hamre & Pianta, 2001)

Πολιτισμός, διαφορετικότητα και ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και/ή αναπηρία

- Καθώς η κοινωνία γίνεται περισσότερο ποικιλόμορφη, η γνώση των εκπαιδευτικών για το πολιτισμικό υπόβαθρο των μαθητών γίνεται όλο και πιο σημαντική.
- Ορισμένες συμπεριφορές αντικατοπτρίζουν τις πολιτισμικές προτεραιότητες και όχι τα ελλείμματα κοινωνικών δεξιοτήτων ή τις διαταραχές συμπεριφοράς.
- Προωθήστε την κοινωνική ανάπτυξη μέσω ανοικτών διαλόγων στην τάξη:
 - Διατήρηση καλών σχέσεων με τους άλλους
 - Αποφυγή προβλημάτων με συμμαθητές και ενηλίκους
 - Επιδίωξη ισότητας και δικαιοσύνης

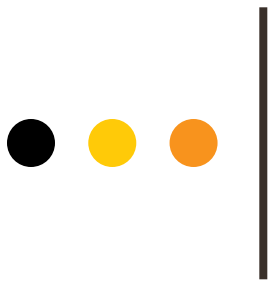

Εμπιστοσύνη - Η αφετηρία της θετικής κοινωνικής ανάπτυξης

- **Φροντίδα** - Η συναισθηματική έγνοια και η αίσθηση ευθύνης για την προστασία και την ενίσχυση της ευημερίας ή της καλής κατάστασης ενός άλλου ατόμου
- **Προσκόλληση** - Μία στενή συναισθηματική σχέση μεταξύ δύο προσώπων, η οποία χαρακτηρίζεται από αμοιβαία στοργή και επιθυμία για διατήρηση εγγύτητας με τον άλλο
- **Εμπιστοσύνη** - Η σιγουριά ότι το άλλο πρόσωπο της σχέσης νοιάζεται για εμάς, φροντίζει για την ευημερία μας και θα είναι εκεί όταν το χρειαστούμε
- **Αυτοεκτίμηση** - Η εμπιστοσύνη που εφαρμόζεται στον εαυτό μας· η στάση ότι αξίζουμε μία θετική -και όχι αρνητική- αυτοαξιολόγηση

Νοητικά Μοντέλα του παιδιού

- Για τους άλλους
- Για τον εαυτό του

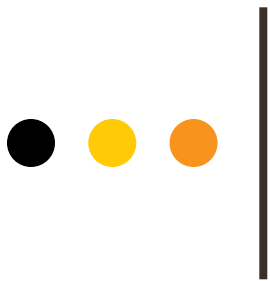

Οι μορφές προσκόλλησης των παιδιών με τους εκπαιδευτικούς

- Οι μαθητές δείχνουν εμπιστοσύνη στον εκπαιδευτικό τους, γνωρίζουν ότι εκείνος θα ανταποκριθεί κάθε φορά που ζητούν την προσοχή, που εκφράζουν τη δυσφορία τους για κάτι ή που έχουν ανάγκη για βοήθεια.
- Η **Δυσπιστία** αντανακλά την καχυποψία του μαθητή προς τον εκπ/κό ότι θα απογοητευτεί από αυτό και κάθε φορά ψάχνει να βρει σημάδια «προδοσίας».

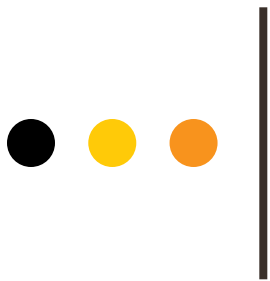
Μορφές προσκόλλησης

- *Ασφαλής μορφή* προσκόλλησης αντανακλά μεγάλη εμπιστοσύνη και πίστη στη διαθεσιμότητα φιγούρων προσκόλλησης σε περιόδους ανάγκης.
- *Αμφιθυμική μορφή* αντανακλά μια ισχυρή επιθυμία για σύνδεση σε συνδυασμό με δυσπιστία, φόβο απόρριψης και ανασφάλεια για την ανταπόκριση που θα υπάρξει σε περίοδο ανάγκης.
- *Αποφυγής* αντανακλά υψηλό βαθμό δυσπιστίας και προτίμηση για διατήρηση της συναισθηματικής απόστασης από τους άλλους.

Οι σκοποί της επιτυχημένης προσκόλλησης:

1. Παρέχουν ένα ασφαλές καταφύγιο σε περιόδους αβεβαιότητας.
 2. Παρέχουν μια διασφαλισμένη βάση, την οποία μπορεί κανείς να χρησιμοποιήσει για να εξερευνήσει τον κόσμο.
- Μια ασφαλής προσκόλληση με έναν εκπ/κό προσφέρει ασφαλές καταφύγιο στο παιδί όταν αισθάνεται φόβο ή έχει αρνητικά συναισθήματα και του δίνει τη δυνατότητα για εξερεύνηση του κόσμου.
 - Η αμφιθυμική ή η προσκόλληση αποφυγής οδηγεί εύκολα ένα παιδί σε διαπληκτισμούς με άλλα παιδιά και απόρριψη.

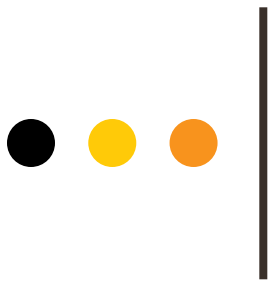

Προσκόλληση για μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες και/ή αναπηρία

- Τα παιδιά με μαθησιακές δυσκολίες, συναισθηματικές διαταραχές ή ελαφρά νοητική καθυστέρηση συνήθως αναφέρουν μεγαλύτερη δυσθυμία όσον αφορά τη σχέση μαθητή-εκπαιδευτικού από ό,τι τα παιδιά χωρίς μαθησιακές δυσκολίες.

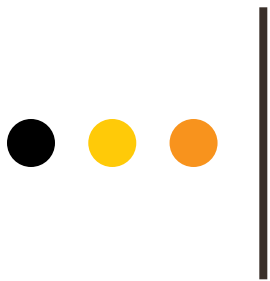
Συνήθως οι μαθητές με δυσκολίες προσαρμογής ή μάθησης συχνά διαφωνούν με τα δύο παρακάτω και συμφωνούν με την τρίτη:

- Όταν χρειαζόμαστε τη βοήθεια της δασκάλας, αυτή είναι πάντα εκεί.
- Η δασκάλα μου με κάνει να αισθάνομαι ευπρόσδεκτη στην τάξη.
- Η δασκάλα μου με κάνει να αισθάνομαι περιττή στην τάξη.

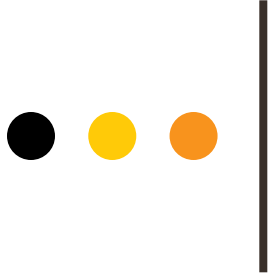
Ψυχοκοινωνική ανάπτυξη

- Ένας ευρύς όρος που περιγράφει την ποιότητα της κοινωνικής ανάπτυξης ενός ατόμου ως συνάρτηση των προηγούμενων σχέσεων στη ζωή του
 - **Ψυχο** - Η αίσθηση του εαυτού του μαθητή
 - **Κοινωνική** - Η ποιότητα των σχέσεων στη ζωή ενός ατόμου
 - **Ανάπτυξη** - Ο βαθμός στον οποίο η κοινωνική ανάπτυξη ενός ατόμου ευδοκیمی ή παραπαίει
- Με άλλα λόγια, οι εκπαιδευτικοί επηρεάζουν (*κοινωνική*) την αίσθηση του εαυτού των μαθητών (*ψυχο-*), η οποία, με τη σειρά της, εκφράζεται μέσω μιας πληθώρας *αναπτυξιακών* αποτελεσμάτων.

Το αναπτυξιακό πλαίσιο του Erikson

Εμπιστοσύνη - Δυσπιστία	Βρεφική ηλικία
Αυτονομία – Ντροπή, αμφιβολία	Πρώιμη παιδική ηλικία
Πρωτοβουλία – Ενοχή	Νηπιαγωγείο
Ικανότητα – Ανικανότητα	Δημοτικό σχολείο
Ταυτότητα – Σύγχυση ρόλου	Γυμνάσιο και Λύκειο
Οικειότητα – Απομόνωση	Πανεπιστήμιο
Παραγωγικότητα – Στασιμότητα	Σταδιοδρομία στην εκπαίδευση
Πληρότητα – Απόγνωση	Συνταξιοδότηση

Πρωτοβουλία, ικανότητα και ταυτότητα

- **Πρωτοβουλία** - Η ικανότητα του παιδιού να χρησιμοποιεί ένα πλεόνασμα ενέργειας για να σχεδιάσει και να φέρει εις πέρας δημιουργικά ένα έργο
- **Ικανότητα** - Η αυτοεπιβεβαίωση ότι κάποιος μπορεί να φέρει επιτυχώς εις πέρας πολιτισμικά πολύτιμα έργα
- **Ταυτότητα** - Η αίσθηση ότι κάποιος είναι ένα ξεχωριστό και παραγωγικό άτομο μέσα στο ευρύτερο κοινωνικό πλαίσιο

Ψυχολογικό ζήτημα

Τα παιδιά του νηπιαγωγείου πειραματίζονται όλο και περισσότερο ως προς:

- τη χρήση της γλώσσας
- τον χειρισμό και την εξερεύνηση του φυσικού περιβάλλοντος
- τη φαντασία
- τη μάθηση

Η περιέργεια και η ενέργεια είναι ανεξάντλητες.

Κοινωνική σχέση

Οι εκπαιδευτικοί δομούν το μαθησιακό περιβάλλον:

- θέτοντας κανόνες
- θέτοντας όρια στη δραστηριότητα των παιδιών
- περιορίζοντας την ενέργεια και την εξερεύνηση των παιδιών του νηπιαγωγείου
- προσφέροντας επιλογές, λύσεις και ευκαιρίες για να αναλάβουν προσωπική ευθύνη

Σύγκρουση

Καθημερινά, τα παιδιά του νηπιαγωγείου δοκιμάζουν τα όρια που τους επιβάλλουν οι εκπαιδευτικοί και τα άλλα ενήλικα άτομα του περιβάλλοντός τους ρωτώντας «Τι επιτρέπεται;» και «Τι απαγορεύεται;».

Υποστήριξη των εκπαιδευτικών

Όταν οι εκπαιδευτικοί υποστηρίζουν και ενθαρρύνουν τις πρωτοβουλίες των παιδιών του νηπιαγωγείου, τότε...

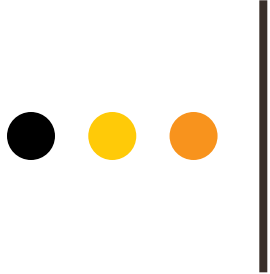
Αυτά αναπτύσσουν **πνεύμα πρωτοβουλίας** (που συνιστά ένα αναπτυξιακό εφόδιο)

Εναντίωση των εκπαιδευτικών

Όταν οι εκπαιδευτικοί ελέγχουν και παρεμβαίνουν στις πρωτοβουλίες των παιδιών του νηπιαγωγείου, τότε...

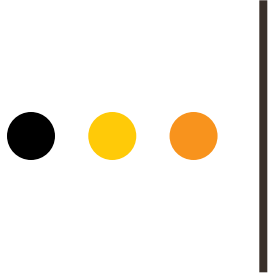
Αυτά αναπτύσσουν **ενοχή** (που συνιστά ένα αναπτυξιακό έλλειμμα)

Ο ρόλος των εκπαιδευτικών στην υποστήριξη των πρωτοβουλιών των μαθητών του νηπιαγωγείου κατά το πλαίσιο του Erikson

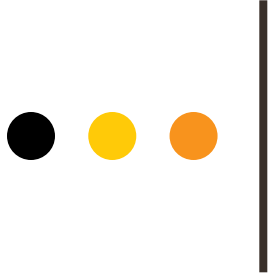
Ηθική ανάπτυξη

- Η ηθική αφορά κρίσεις σχετικά με το τι είναι σωστό και τι λάθος
- Η ηθική ανάπτυξη αφορά τις αλλαγές στον συλλογισμό των μαθητών ως προς το γιατί μία πράξη είναι σωστή και μία άλλη λάθος.
- Οι αρχές που εφαρμόζονται για την επίλυση ηθικών διλημμάτων αποκαλύπτουν το υποκείμενο επίπεδο ηθικής ανάπτυξης των μαθητών.

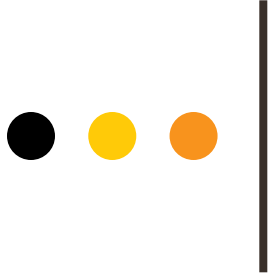
Στάδια ηθικής ανάπτυξης (θεωρία του Kohlberg)

- Προσυμβατικό στάδιο - Το παιδί δεν καταλαβαίνει ούτε την κοινωνική σύμβαση ούτε τους ηθικούς κανόνες
 - **Στάδιο 1:** Οι ηθικές κρίσεις βασίζονται σε έναν προσανατολισμό τιμωρίας-υπακοής. Το σωστό ή το καλό είναι αυτό που αποφεύγει την τιμωρία και συμμορφώνεται με την εξουσία.
 - **Στάδιο 2:** Οι ηθικές κρίσεις βασίζονται σε ό,τι ικανοποιεί τις ανάγκες κάποιου. Το σωστό είναι αυτό που είναι αναγκαίο· το λάθος είναι αυτό για το οποίο τιμωρούμαι. Κυριαρχεί ο πραγματιστικός προσανατολισμός «βοήθησέ με για να σε βοηθήσω».

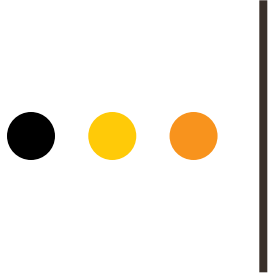
Θεωρία του Kohlberg (συνέχεια)

- Συμβατικό στάδιο - Το παιδί κατανοεί και υιοθετεί την κοινωνική σύμβαση
 - **Στάδιο 3:** Οι ηθικές κρίσεις βασίζονται στο να είναι κανείς «καλό παιδί». Το καλό ή το σωστό είναι αυτό που ικανοποιεί τους άλλους και κερδίζει την αποδοχή τους.
 - **Στάδιο 4:** Οι ηθικές κρίσεις βασίζονται σε έναν προσανατολισμό του τύπου «νόμος και τάξη». Καλό ή σωστό είναι να πράττεις το καθήκον σου, να ακολουθείς καθιερωμένους κανόνες και να συμπεριφέρεσαι έτσι ώστε να διατηρείς την κοινωνική τάξη.

Θεωρία του Kohlberg (συνέχεια)

- Μετασυμβατικό - Το παιδί κατανοεί και υιοθετεί ηθικούς κανόνες.
 - **Στάδιο 5:** Οι ηθικοί κανόνες δημιουργούνται από κοινωνικά καθορισμένα κριτήρια, που έχουν εξεταστεί και αναθεωρηθεί κάτω από ένα κριτικό πρίσμα προκειμένου να ικανοποιούν τις κοινωνικές ανάγκες και αξίες.
 - **Στάδιο 6:** Οι ηθικοί κανόνες υπάρχουν ως -επιλεγμένες από το ίδιο το άτομο- ηθικές αρχές όπως η δικαιοσύνη, η ισότητα, ο σεβασμός προς το άτομο, η αμεροληψία και η αμοιβαιότητα.
- Το υψηλότερο επίπεδο ηθικού συλλογισμού αντανακλά και ανώτερο επίπεδο γνωστικής ανάπτυξης.

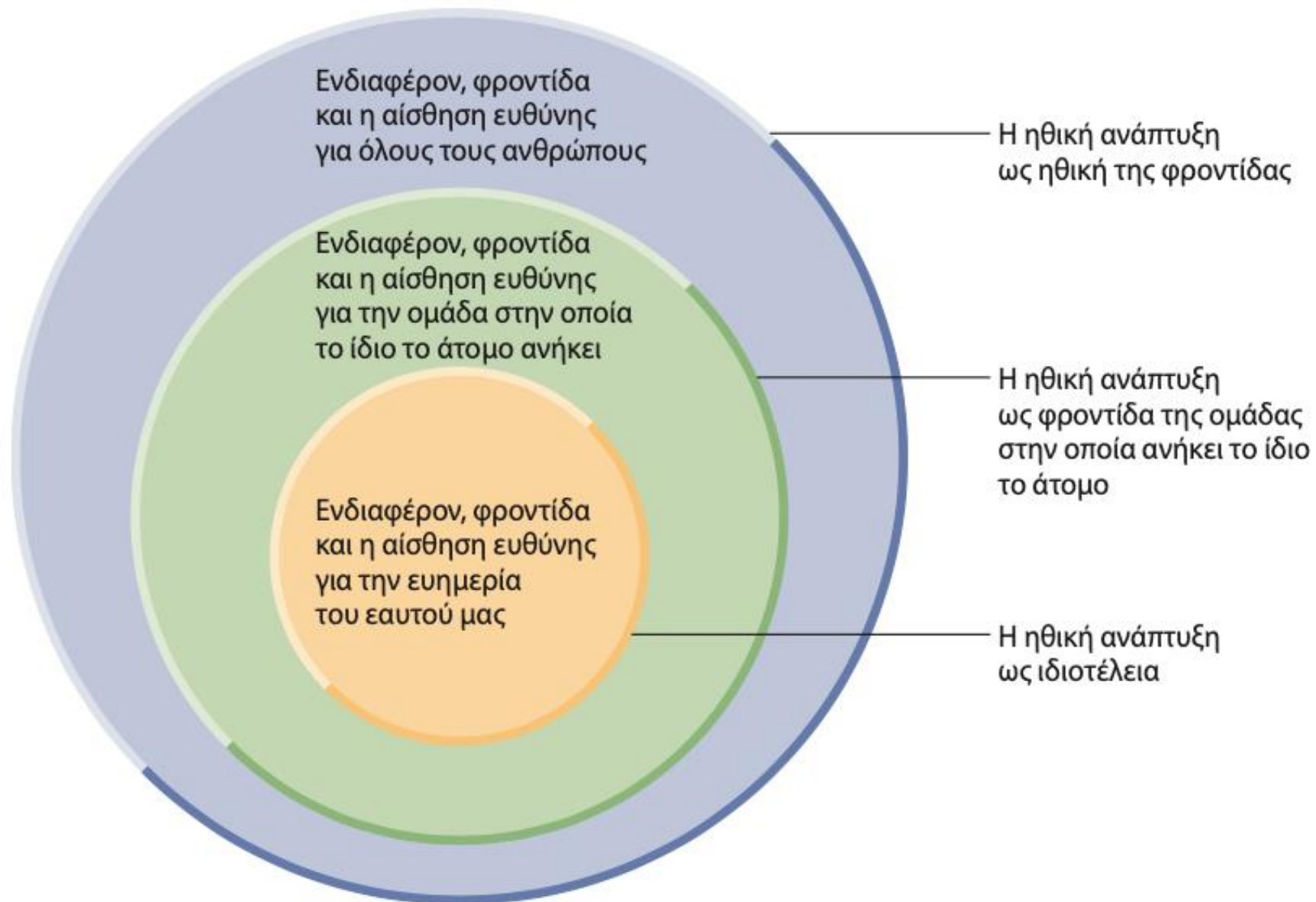

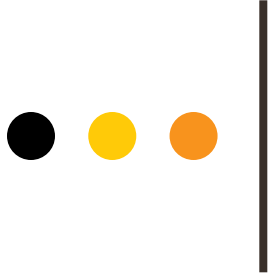
Η ηθική της φροντίδας

- Το αίσθημα ευθύνης και συμπόνιας του ατόμου επεκτείνεται πέρα από τον εαυτό του και την ομάδα του και περιλαμβάνει μία γενική **ηθική της φροντίδας**, στην οποία βασίζονται οι αποφάσεις σχετικά με το τι είναι σωστό και τι λάθος (ηθικές κρίσεις).
- Η ηθική ωριμότητα εξελίσσεται από ένα ενδιαφέρον για τις ανάγκες του εαυτού σε ένα ενδιαφέρον για τις ανάγκες της ομάδας και σε ένα για τις ανάγκες όλων.

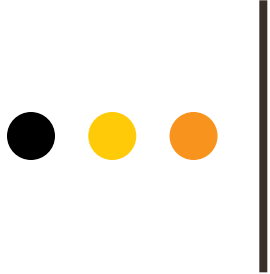
Η ηθική της φροντίδας

Διαφορές φύλου στην ηθική ανάπτυξη

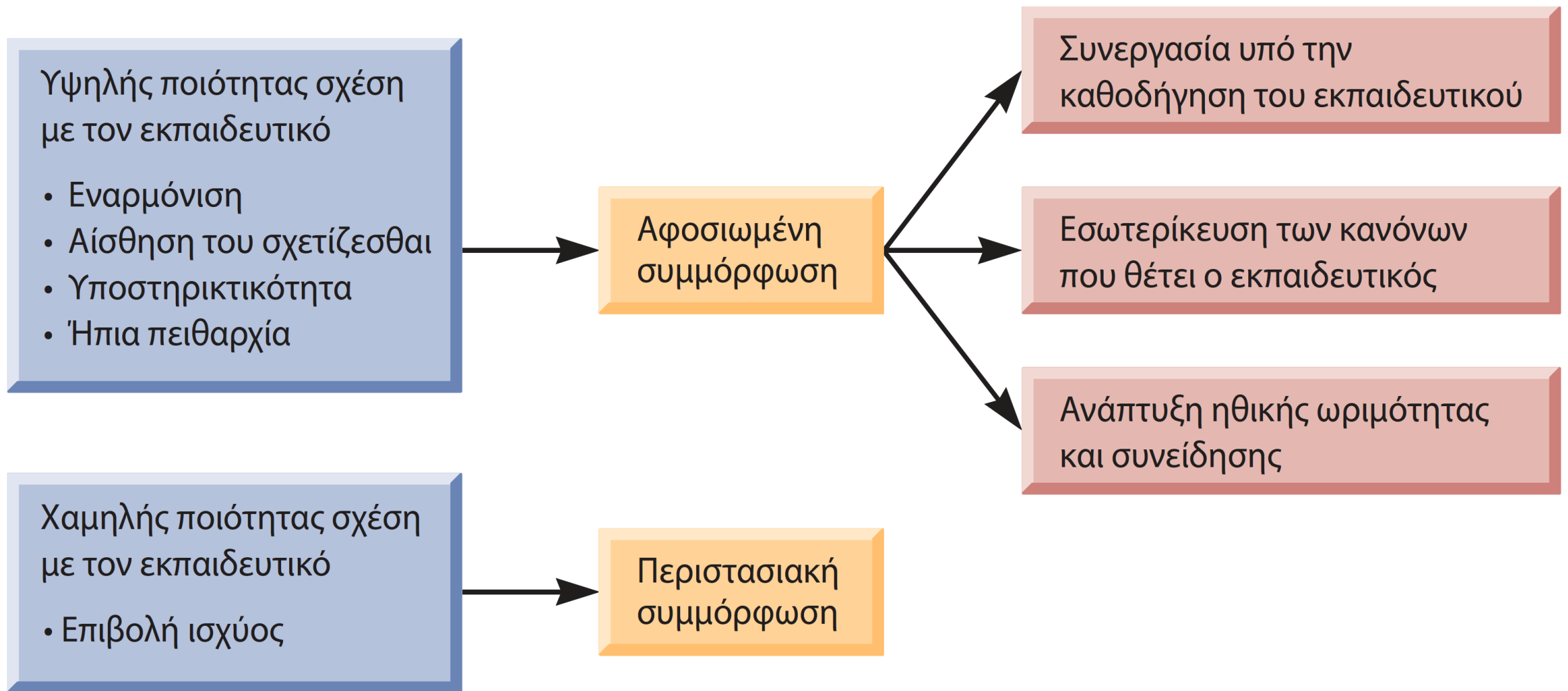
- Οι θεωρίες της ηθικής ανάπτυξης μπορούν να βασίζονται τόσο στην ηθική της δικαιοσύνης όσο και στην ηθική της φροντίδας· αυτό ισχύει **τόσο** για τα αγόρια **όσο** και για τα κορίτσια.

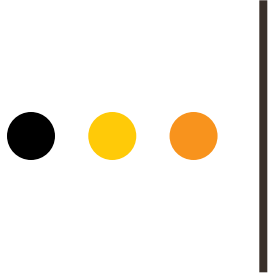
Χαρακτήρας και συνείδηση

Οι μαθητές ακολουθούν κανόνες για δύο διαφορετικούς λόγους:

- **Περιστασιακή συμμόρφωση** - Η πρόθυμη εκτέλεση ενός αιτήματος του εκπαιδευτικού – όπως, λ.χ., «κάνε αυτό» ή «μην κάνεις εκείνο»- από υποχρέωση, περισσότερο, παρά από ειλικρινή αφοσίωση στην ίδια την πράξη.
- **Αφοσιωμένη συμμόρφωση** - Η πρόθυμη εκτέλεση ενός αιτήματος του εκπαιδευτικού –όπως, λ.χ., «κάνε αυτό» ή «μην κάνεις εκείνο» με ζήλο, θέληση και ειλικρινή αφοσίωση στην ίδια την πράξη.

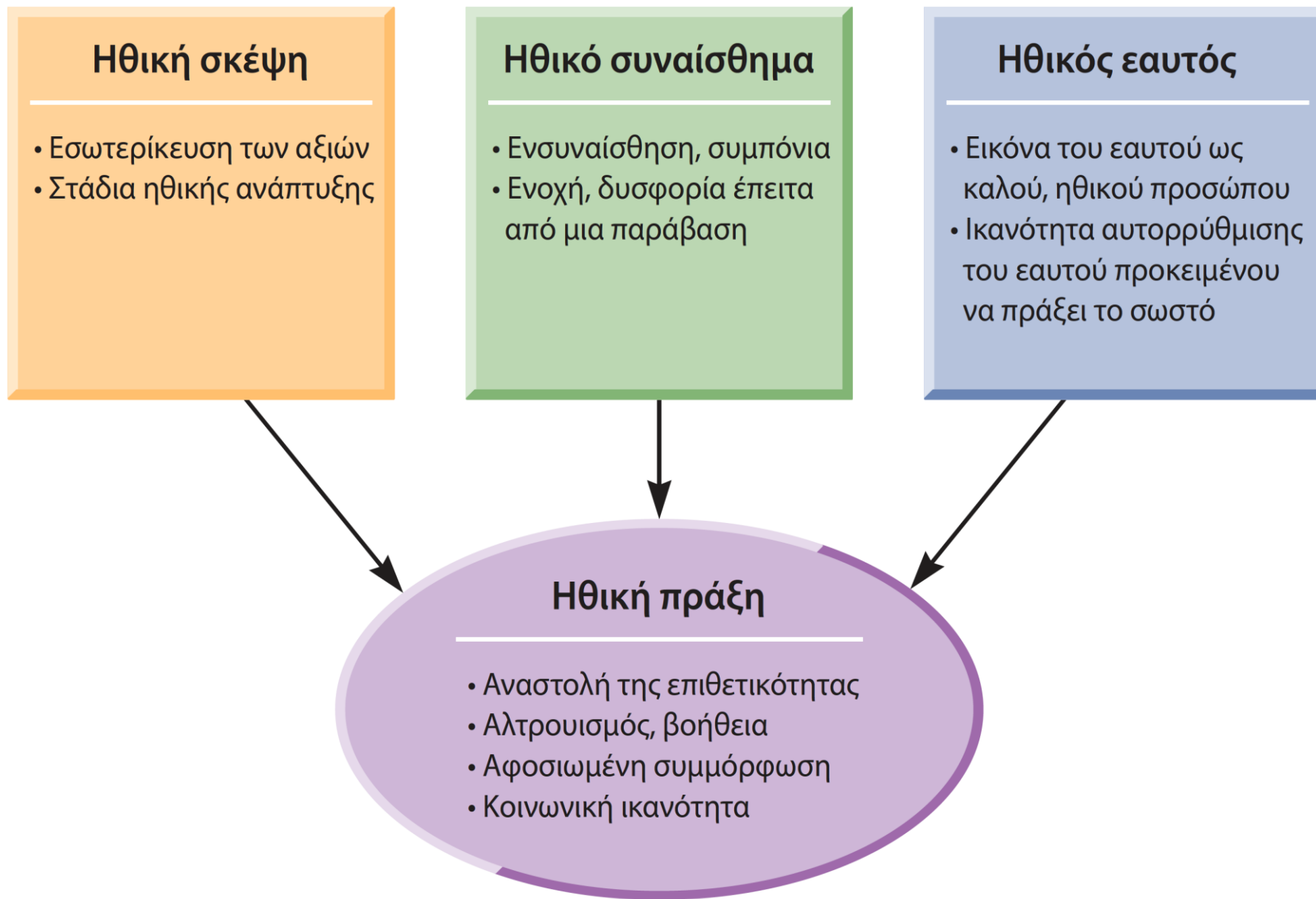

Σχήμα 4.12 Προέλευση και αναπτυξιακές συνέπειες των δύο μορφών συμμόρφωσης

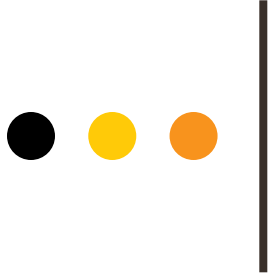

Επιβολή ισχύος

- Επιβολή ισχύος - Μία στρατηγική κοινωνικοποίησης που έχει σχεδιαστεί για να εξασφαλίσει τη συμμόρφωση μέσω του εξαναγκασμού, της πίεσης, της έντονης επιμονής και ενός αρνητικού ή κριτικού ύφους αλληλεπίδρασης.
- Συνδέεται με την περιστασιακή συμμόρφωση, τη μειωμένη αυτορρύθμιση και την αυξημένη επιθετικότητα.
- Η επιβολή ισχύος ενεργοποιεί το θυμό και την επιθετικότητα στους μαθητές – δημιουργεί μια εσωτερική αντίσταση συμμόρφωσης με τις επιθυμίες του εκπ/κού.

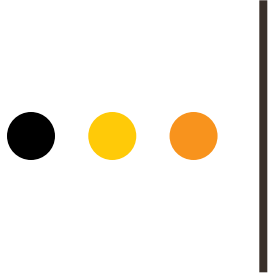

Σχήμα 4.13 Ενσωμάτωση Ηθική πράξη τεσσάρων συστημάτων στην ανάπτυξη του χαρακτήρα ή της συνείδησης

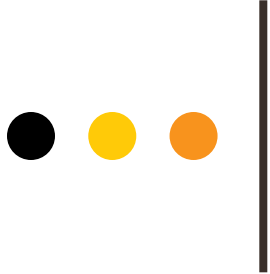
Συνείδηση

- Η ικανότητα χρήσης της ηθικής σκέψης, των ηθικών συναισθημάτων και του ηθικού εαυτού για την καταστολή της επιθετικότητας και της ενεργοποίησης του αλτρουισμού και της βοήθειας.
- Η ανάπτυξη της συνείδησης συνιστά την ανάπτυξη της ηθικής σκέψης, ηθικών συναισθημάτων και ηθικής αίσθησης του εαυτού.
- *Η συνείδηση ενισχύεται με υψηλής ποιότητας συζητήσεις μεταξύ εκπ/κού – μαθητών προκειμένου να συνδέσουν τις σκέψεις, τα συναισθήματα και την αίσθηση του εαυτού με την ικανότητα να πράττουν το σωστό και να αποφεύγουν τα λάθος.*

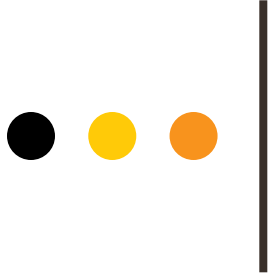
Κοινωνική ικανότητα

- **Κοινωνική ικανότητα** - Πόσο επιδέξια είναι τα παιδιά στη διαχείριση των εμπειριών τους με τους άλλους ανθρώπους, οι οποίες συχνά είναι ανταγωνιστικές και προκαλούν απογοητεύσεις.
 - Αντανακλά την ικανότητα απόκρισης στη σύγκρουση με έναν κοινωνικ.ά κατάλληλο τρόπο, ακόμα και όταν κανείς αισθάνεται θυμό ή απόγνωση
 - Τα δύο βασικά πλεονεκτήματα της κοινωνικής ικανότητας είναι η *ικανότητα φιλικής επίλυσης των κοινωνικών συγκρούσεων* και η *δημοτικότητα* μεταξύ συνομηλίκων.
- **Συναισθηματική ρύθμιση** - Η ικανότητα ρύθμισης ή κατευνασμού των εσωτερικών συναισθηματικών αντιδράσεων κατά τη διάρκεια καταστάσεων που προκαλούν στρες.

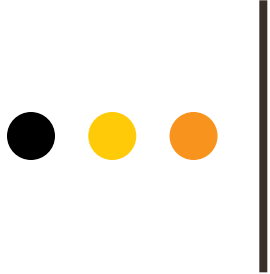
Συντελεστική και εχθρική επιθετικότητα

- **Συντελεστική επιθετικότητα** - Η στρατηγική συμπεριφορά που αποσκοπεί στο να αποκτηθεί κάτι που είναι επιθυμητό για το ίδιο το άτομο (π.χ. ένα αντικείμενο, ένα παιχνίδι, η προσοχή), αλλά σε ένα άλλο προκαλεί πόνο.
- **Εχθρική επιθετικότητα** - Η οφειλόμενη στον θυμό παρόρμηση για πρόκληση σκόπιμης βλάβης σε ένα άλλο άτομο
 - Ξεκίνημα καυγάδων – απρόκλητη σωματική επιθετικότητα
 - Λεκτικές εναντιώσεις – λεκτική επιθετικότητα προς τους εκπαιδευτικούς
 - Λεκτική βλάβη – λεκτική επιθετικότητα προς τους συμμαθητές

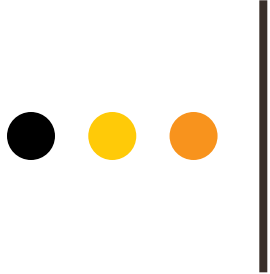
Τεχνολογία ηλεκτρονικών παιχνιδιών και επιθετικότητα

- Η έκθεση στη βία αλλάζει τον τρόπο σκέψης του μαθητή.
- Η επαναλαμβανόμενη έκθεση παρέχει στους θεατές επιθετικές κοινωνικές προσδοκίες και επιθετικά σενάρια συμπεριφοράς.
- Οι μαθητές που μεταφέρουν αυτές τις επιθετικές κοινωνικές προσδοκίες και τα σενάρια συμπεριφοράς στο σχολείο συνήθως είναι πιο επιθετικοί και λιγότερο βοηθητικοί προς τους άλλους.

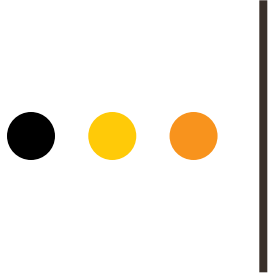
Σχολικός εκφοβισμός

- **Εκφοβισμός** - Μία απρόκλητη σωματική, λεκτική ή ψυχολογική επίθεση σε έναν συνομήλικο, η οποία αποσκοπεί στην επανειλημμένη πρόκληση βλάβης στο άλλο άτομο και χαρακτηρίζεται από το γεγονός ότι ο «νταής» δεν έχει την ίδια εξουσία με το θύμα.

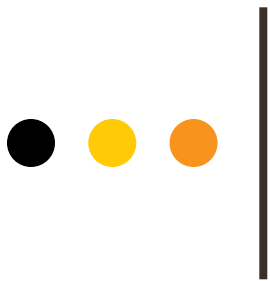
Πώς γίνεται κανείς θύτης σχολικού εκφοβισμού;

- Οι θύτες σχολικού εκφοβισμού επιδεικνύουν μειωμένη ενσυναίσθηση και αυξημένη ανάγκη για κοινωνική κυριαρχία και θαυμασμό από τους συνομηλίκους τους.
- Ο εκφοβισμός κορυφώνεται στο γυμνάσιο.
- Η έλλειψη κοινωνικής υποστήριξης συνδέεται με τον εκφοβισμό.

Πώς γίνεται κανείς θύμα σχολικού εκφοβισμού;

- Ο καλύτερος προγνωστικός παράγοντας είναι οι κοινωνικά απομονωμένοι μαθητές χωρίς κάποιο προστατευτικό κοινωνικό δίκτυο.
- Οι θύτες σχολικού εκφοβισμού επιλέγουν θύματα που θεωρούνται εύκολοι στόχοι.
- Οι μαθητές συχνά λένε ότι το θύμα προκάλεσε μόνο του τον εκφοβισμό προς το πρόσωπό του.

Μεταφορά στην τάξη - Στρατηγικές παρέμβασης στην τάξη

- Θεσπίστε σαφείς κανόνες ενάντια στον σχολικό εκφοβισμό
- Υποδείξτε επιθυμητές συμπεριφορές
- Καλλιεργείστε μία κουλτούρα φροντίδας μεταξύ των συνομηλίκων
- Διεξάγετε συχνές (π.χ. εβδομαδιαίες) συζητήσεις με τους μαθητές για επανάληψη ή και αναθεώρηση των κανόνων της τάξης
- Βοηθήστε τους μαθητές να καταλάβουν τι ακριβώς είναι ο σχολικός εκφοβισμός
- Εξηγείστε στους μαθητές ότι δεν είναι ποτέ μόνοι τους με έναν «νταή» και μιλήστε τους για τα πρόσωπα που είναι εκεί για να τους βοηθήσουν